

drinking.
tinent en
niet van
ter corres-
lven kon-
niet, noch
ogelijk is,
us telkens
at ge zelf
eder, mits
ging geve,
lezen, dat
niet zou-
rijnerzijds
ekenschap

Da. Vet-
nar Gods
istius over
a dan bij
natuurlijk

e neiging,
ijn reken-

maals het
worden,
omslag

Ned. Her-
hoerende
Kerk".
e kennis-
tervormde
te tot 'de

ervormde
genomen,
traden tot
de te Am-
er plaats-
geene an-
uitgedrukt
igheid, en
ning, laan-
e Synode
tischschaf-
t, bben kan,
amen,
de volle
erde Kerk
ij vonden
ing inge-
oen, zon-
den en
n van die
hans zich
die zich
ben ont-

rechter-
t een
ederland-
bedoeld
e directie

genoot-
bedoeld
it eenige
ij worden
ren, niet
and 'de
te willen

it willen
otschap,
it erkent
t 'Alge-
che Her-
jeval dat
daartoe
erkaren,
gelijk zij
eden ge-

cennige-
de quali-
en, doch
nkenen,
el opdat
e onwe-

ien het
YPER.

Zootwijk
f3; van
aanland,
nigingen
gilt, f 1;
Nieuw-
Waters-

Zootwijk
de in-
leuwing,
Koot-

17 (1540
lijk uit-
versteit

ing 200
houding
gedachte
gat.

lag trekt
e bescha-
een groot
heid, die
van wij-
el, a het
denheid
te groot,
soer, die
rang en
in stand
zichheid
dastingen

betsal waartoe zoovele inschrijvingen worden bekentigd in 't ver-
betsal zij zich niet kan verheugen, en die
penden zich de om allen beschamende weelde
veroorloof, van inschrijvingen naar eigen geest
en pamp in het leven te roepen; een burgerklasse, die
daarmede toont voor hogere belangen, gelijk zij die
verstaat, niet alleen de min kostbare sympathie te
gevoelen, waarmede men in ons Vaderland zoo niet
mild pleegt te zijn, maar zich voor de belang-
oekendheden te willen getoonen, heeft recht op onze
dank. Zij verhoort het waterpas omziet; zij is voor
haar deel het zout van ons volk. Hoe zelden steken
zij zelf de hand in den buidel voor onze meest ge-
vierde idealen? Hier wordt het aanblijven en bij-
toetiening geduld. Het onderstelt een zedelijke over-
neming, een welkrecht, een toewijding, die groeten
erfelijk afdringen en ons met verlangen doen uitnemen
naar den tijd, waarop een blijliker staatsregeling prak-
tisch deze deugden zal kunnen aanmoedigen, door
hare beoefening gemakkelijker te maken voor in den
regel weinige gevallen bezuren.

En dan laat hij over de leidende gedachte,
die haar in het leven riep, zich aldus uit:

Het is een methodologische vraag, die met het be-
staan der Vrije Universiteit op Gereformeerden grond-
slag is gegeven. Het is de Universiteit naar ik meen,
er niet om te doen, de dogmata van de Nederlandse
Hervorming tot criteria te verheffen van de uitkomst van
wetenschappelijke onderzoekingen. Evenmin gaat zij uit
van de stelling, dat aan de methoden van denken, die
de Kerk in gebruik heeft, een methode zou zijn te ontdekken,
die preschiktheid kan blijken bij de beoefening van elke
wetenschap. Het schijnt mij toe, — want bij het ont-
breken van een gemeenschappelijk methodisch verstand-
gen, afkomstig van de stichters der genoemde Hoog-
school bestaat het niet onmogelijkheid te spreken, —
dat de methodologische betoeken der Vrije Univer-
steit in geheel iets anders moet worden gezocht,
namelijk in den esch, dat de godsdienstige en de weten-
schappelijke vorming niet uit elkaander worden gesplitst.
Ik beten tot deze formule gekomen te zijn, niet op
grond van officiële redenen, maar ten gevolge een-
re oeffening. Ik heb mij afgevraagd: wat kunnen ver-
staande mannen in eenen tijd hebben tegen hetgeen ik
korthedshalve zal noemen: onze wetenschap? Kunnen
zij wetenschap in het algemeen vooroordeelen? Kunnen
zij bewaard vinden in het samenleven van natuurwet-
enschap en Kerk? Het niet en de onmogelijkheid miskenen
van die onderstellingen, die ons wel buiten het gebied
van het zinnelijk waarneembare voeren, maar toch al-
leen worden uitgedrukt, om verschijnselen te verklaren?
Kunnen zij de weldadig der kennis verachten? Haar
gebied willen beperken? Het is ongerijmd, iets van
dien aard te onderstellen. Waarom dan niet met ons
medegedacht? Waarom ons gedachten niet toegestaan?
Waarom een afzonderlijke Universiteit oprichten?

Ik kan slechts één reden voor wezen, en die reden
moet gelegen zijn in den wensch om het deus te be-
vorderen, dat juist aan onze wetenschap krachten haar
geheelen aanleg ontbrekt. Onze wetenschap kan in
verband worden gebracht met het godsdienstig leven
haar beoefenaar, wordt er niet zelden mede in ver-
band gebracht naar dat verband wordt niet gezocht.
Het blijft onwettig bij onze inschrijvingen van
Hooger Onderwijs. Zij beoogen, in geen deele
de vorming opsoek van den religieus als van
den wetenschappelijk menschen. Deze tweeledige
vorming kan alreder geschieden onder den in-
vloed van den een of anderen persoon, maar geen
hoogleraar verstaat zijn plicht, wanneer hij zich van
het godsdienstig leven zijner hoorders onkundig houdt,
of het alleen gedacht, om het niet noodig te waken.
Wij pogen den wetenschappelijk geest te bevorderen,
en zijn terecht van oordeel, dat die pogen niet slagen
kan zonder tevens een geest te bevorderen van hoogen
aandachten ernst en ernst, die ook de vroonheid
loueren kan, maar die en ander geschiedt indirect
geschiedt niet omdat wij het willen, maar omdat wij
het wenschen, geschiedt in de eerwoudigheid, die
toegelaten en zelfs bepaald worden door het bijzondere
vak, waarin wij onderwijs geven; geschiedt, eindelijk,
wat de wetenschappelijke inschrijving van ons Hooger Onderwijs
betreft, toevallig. Als vertegenwoordigers der weten-
schap hebben wij formeel het volste recht begrepen
in te prenten, die de onderscheidene godsdienstige niet
in acht te brengen, die alle zedelijke hoopen als
betwistbaar voorstellen, die in het afgetrokken be-
schouwd leiden kunnen tot ontverpooing van onze
staatsinstellingen, afzinken tot veroordeeling van haren
geest, gelijk wij evenveel, uit een formeel oogpunt, het
recht hebben, een sterk reactie naar karakter aan ons
onderwijs te geven. Aan desdide Hoogschool kunnen en
mogen in hetzelfde vak krachten arbeiden, die elkanter
tegenwerken. Althans geen zin aan het verband
wij niet, om welke reden dan ook, voor de weten-
schappelijke vorming onder studenten opzettelijke be-
vordering van hun gemeedeleeren ontbeert en zelfs
schadelijk meenden te zijn.

Het is hierin, dat de Vrije Universiteit van ons ver-
schilt, en het blijkt dus al aanstonds, dat hetgeen ons
methodologisch verdeeld, niet in de eerste plaats een
kine heeft op onze opvatting van de wetenschap,
maar van het onderwijs van de wetenschap. Ten slotte
sal elk pedagogisch verschil, wanneer het de opleiding
van studenten raakt, op een verschil ten aanzien van
den aard der wetenschap nutoopen. Maar, nog eens,
ons gelding gaat niet van den aanvang over dit laatste.
Voorop staat, dat wij over de school anders denken,
zij het ook de hooge school. De Vrije Universiteit
begint niet met de wetenschap, maar met het Hooger
Onderwijs te hervormen. Die hervorming tast, gelijk
van verstandige menschen verwacht kon worden, ons
Hooger Onderwijs niet op bijzondere punten, maar in
zijn eigenlijke wezen aan, en stelt dus tegenover onze
weering, wetenschappelijke en godsdienstige vorming
opzettelijke te vereenigen, de leer, dat zij nooit gesche-
den mogen worden.

Ge erkent, na dit gelezen te hebben, ter-
stand, dat het niet wel mogelijk is, u, zoo ge
tegenstand der Vrije Universiteit zijt, gelijk
Dr. Pierson zeer stellig is, rustiger en in edeler
toon over haar streven uit te laten.

Zelfs laat Dr. Pierson het niet bij woorden,
maar prikkelt zelfs het thans opgetreden libe-
rale Kabinet, om ons, wat de diplomata betreft,
ter wille te zijn.

Zij ver herkeken en gave voor mij uitsluitend ge-
legen in in haar werkzaam geloof dat de mogelijkheid
en het nut van de Protestantische godsdienstige opvoe-
ding onder natie, heeft thans al hare veerkrachten uit-
nemende krachten vrij, om ook theoretisch de waarde,
de onmisbaarheid der opvoeding te doen blijken voor
elk, die in eigen geestelijk welzijn gelijkt in dat van
zijn volk belangheeft. Ik zou mij verheugen in een
waarlijk vrijdenkende Regent die haar op onbegrepen
wijze en zonder achterdocht bejegende. Men heeft in
Regeringskringen dikwerf aangevoerd op niet-particulier
initiatief. Hier is het, zoo ergens; en hier kan die in
gemeenschap door het wegmaken van belemmeringen
worden getoond.

Hoe heel anders dan de kleingeestige bitter-
heden, waarmede een Dr. Bronsveld ons naand
na maand poogt te tergen.

En toch, hoe vreemd het klinken moge, toch
is ons iets in die bitterheid liever dan de wel-
levende voorkomendheid, waarin Dr. Pierson
ons streven bespreekt.

Ook bij toch lascht tusschen zijn waarde-
rende tekening van het optreden der Vrije
Universiteit en zijn kerkelijken raad aan Tak
van Poortvliet, een critiek op ons streven in,
die, juist om haar zachtheid, dieper wondt, dan
de vijandige doeksteek uit Utrecht.

Deze critiek ligt kort saamgevat in deze
slotninnende:

Zoo staat het beginsel van onze wetenschap en dat
der Vrije Universiteit tegenover elkaander als zelfbe-
perking en anticipatie, als het instaan van een weg
door hooger macht om getroffen en voortgaan op
den andien weg, gebaad om wel door een edele
belofte van eenen van de vertelers als door een al-
te hoordrijf grijpen naar heegden den menschen
blijkt niet is gegund, terwijl de keus tusschen haar
en ons bepaald moet worden, niet door sympathie of
vooroordeel ten aanzien van zekere resultaten, maar
door een ethische gezindheid, die den smaad van op-
zettelijke angelen punten geene overtuigingen te bestriden
doet aanvaard, den schiedsten van sceptische doet
verschillen, en volhardt door bij het onderzoek in de
schetsing, omgevoel voor die zelygenoegme ver-
heuging, waaraan Dante in de aangehaalde regels de
schoonste uitdrukking gaf. Bij de geloovige wetenschap
kan eigen zielrust, maar kan de menschenheid geen baat
vinden, daar de geloovige wetenschap dat onderzoek

doet verlaaten dat de nog altijd onmetelijke ellende
der wereld tot het eenen noodige maakt.

Niet in de *Herant* kan hierop bescheid ge-
geven. Maar wel sta hier de verklaring, dat
zoo deze tegenstelling juist ware, o. i. het
bestaan zelf der Vrije Universiteit onherroep-
lijk zou geoordeeld zijn.

Slechts één punt zij nu reeds afgedaan.
Dr. Pierson acht, dat de Vrije Universiteit,
krachten haar opkomen voor het Calvinisme,
ook bedoelen moet, Calvijn als den man te
eeren, in wiens karakter onze jonge mannen
de beste leiding vinden voor de vorming van
hun eigen geest. Voor hem, die in zijn studie
zoo slag op slag vlekken in Calvijn's karakter
aanwees, een onoplosbaar raadsel.

Onderzoek nu Dr. Pierson hoofd voor hoofd
de jonge mannen die ons reeds verlieten of
nog op deze school vertoeven, zoo zou hij
ten antwoord bekomen, dat van zulk een op-
nemen van Calvijn's karakter als hoofdmoment
in onze paedagogiek hun nog nimmer iets ter
oore kwam.

Calvijn is ons een instrument Gods, waar-
door het brandpunt der ware religie weer
aangewezen en uit dat brandpunt stralen over
het leven zijn geworpen.
Niets meer. Niets anders.
Juist omdat we in dien zin Calvinisten
zijn, valt de *menschen Calvijn* bij ons weg en
kan door zoo menige vlek als in Calvijn's
houding valt aan te wijzen, ook waar we er
niet aan denken die te verbloemen noch te
vergoeliken; nooit onze geestdrift voor het
Calvinisme worden geblijst.

KUYPER.

Officiële berichten uit de Ned. Geref. kerken.

De Voorloopige Synode van Nederlandsche
Gereformeerde kerken, vergaderd te 's-Graven-
hage, heeft in hare zitting van 16 September
j.l. besloten, om de Diaconieën der kerken
ten dringendste te verzoeken, zoo volledig mo-
gelijk te antwoorden op de vragen, die haar
door het Statistisch Instituut te Amsterdam zal-
len worden toegezonden.

Dit Statistisch Instituut staat geheel buiten
de kerken, maar heeft eenige opgaven van de
Diaconieën nodig, om zijn overzicht over de
Armenverzorging te kunnen voltooien.

Er steekt dus achter deze zaak niets hoe-
genaamd, waarom de Diaconieën huiverig zouden
moeten zijn om te antwoorden.

Deze aanvraag om inlichting heeft niets te
maken met de aanvraag van de Burgemeesters
voor de Kiezerslijsten.

Het Statistisch Instituut vraagt geen namen,
maar enkel cijfers, en het vraagt die cijfers
voor een goed doel.

Dientengevolge heeft de Voorloopige Synode,
daarvoor door het Statistisch Instituut aange-
zocht, geen oogenblik gearaaid uit te spreken,
dat het zeer gewenscht is, dat ook door onze
Diaconieën zonder de minste achterhoudendheid
geantwoord worde op de vragen, die het Statis-
tisch Instituut haar zal toezenden.

En waar in vacante kerken dienaren de
Woorden uit genaburde kerken het consulaats-
schap waarnemen, zij ook hun aanbevelen deze
goede en gewenschte aangelegenheid, zooveel
in hen is, te bevorderen.

Op last der Synode ter kennis
van de kerken gebracht.

DR. A. KUYPER,
DR. G. VAN GORCK,
DR. J. WAGENAAR,
J. H. FRINGA.

's-Gravenhage, 19 Sept. 1891.

Met het oog op de uitgave der Acta van de
Voorloopige Synode van 's-Gravenhage, ver-
zoekt ondergeteekende aan de actuaire der ver-
schillende classes, hem ten spoedigste willen
opgeven, welke kerken mede hebben afgevaardigd
naar genoemde Synode en nog niet ver-
meld zijn in de opgave der Acta van Leeu-
warden.

J. H. FRINGA, V. D. M.
Klundert, 21 Sept. 1891.

BARENDRECHT, 6 Sept. Het was heden
voor de gemeente des Heeren aan deze plaats
een zeer heuglijke dag en uit het diepst des
harten klonk daar de stem: De Heere heeft
grote dingen aan ons gedaan; dies zijn wij
verblijd.

En ja, die betuiging was geen ijdele. De
Heere, die in zijne groote ontferming ons reeds
middeijk gedacht in den korten tijd der vaca-
ture, schonk ons nu het voorrecht, den berep-
ten herder en leeraar, den WelEerw. zeer Gel.
heer Da. G. Vlugg, van Leiderdorp overgeko-
men, voor ons te zien optreden. Na des morn-
gans door den consulat, Da. Smith, van IJsel-
monde, naar aanleiding van Cor. 15: 13 in
zijn ambt te zijn bevestigd, deed Z.E.w. des
namiddags voor een buitengewoon talrijke
schare zijne intrede, met een rede naar: Cor.
3: 11, daarin betoogende:

1. Dat de Heere Jezus Christus tot het fun-
dament der gemeente is gelegd;
2. In welken zin Hij het fundament is, en
3. Dat daarom niemand ook een ander fun-
dament leggen kan.

Verscheidene toespraken tot den kerkeraad,
de bestuurliden van de vereniging »De Ker-
kelijke Kas», den hoofdonderwijzer aan de
school voor onderwijs op Gereformeerden
grondslag, de verschillende deputaten van ge-
naburde kerken, alsmede tot die van den
kerkeraad der Chr. Geref. gemeente alhier,
maakten diepen indruk, en waar des morgens
den bevestigden leeraar reeds de zegenbede
uit Ps. 134: 3 was toegezonden, daar roemde
de gemeente thans, na het uitspreken van den
zegen, in de trouwe haars Heeren door te
zingen, Ps. 105: 5. Een aangrijpend oogen-
blik was het, toen daarna broeder Van Essen,
een der deputaten van de Chr. Geref. kerk,
zich tot den leeraar wendde, met een harte-
lijke dankzegging voor de welwillende woorden,
zoo even tot hen gericht, en op de hem
eigene, degelijke wijze den wensch uitsprak,
dat het den Heere mocht behagen alle belet-
selen tot samenleving van Chr. en Ned. Geref.
reformeerden uit den weg te ruimen en daartoe
de pogingen te zegenen, die dezer dagen wor-
den aangewend. En zoo is dan de kerk van
Barendrecht, na slechts vier maanden verant
te zijn geweest, weder, door 's Heeren onge-
houdene goedheid, voorzien van een eigen her-
der en leeraar, voorzeker tot bittere pijn en
teleurstelling van allen, die Zion gram zijn.
Stelle de Heere den nieuwen leeraar tot een
rijken zegen in deze gemeente. Zijnen driewerf
heiligen Naam ter eere en velen zielen tot
zaligheid. Ps. 72: 17.

Vergadering der gecombineerde
classes van Zeeland, gehouden te
Vlissingen, den 2den Sept. 1891.

Vertegenwoordigd 15 kerken door 27 af-
gevaardigden. Twee kerken waren niet vertegen-
woordigd.

Præses was Da. J. H. M. G. Wolf, scriba
ouderling A. Dingemans, assessoren Da. J.
Hulsebosch en onderling P. Boone.

De omvang naar art. 41 levert geene bij-
zondere punten van bespreking.

Door de afwezigheid wegens ongesteldheid
van Da. F. W. J. Wolf kan de korte predikatie
niet worden gehouden.

Uit een schrijven van de classes Rotterdam—
Brielle—Dordrecht blijkt, dat de heer Franso,
vroeger reeds hier voorloopig toegelaten, in
genoemde classes als oefenaar toegelaten is.

Omtrent een moeilijke, in den kerkeraad
van een der kerken gerezen, kan worden ge-
meld, dat zij is weggelaten.

Op een getrouw collecteren voor noodlij-
dende kerken binnen en buiten de classes en
voor de proceskosten wordt aangedrongen, het
voortuit bepalen van maand en datum voor
verschillende collecten, b.v. voor den tijd van
een jaar, wordt aanbevolen.

Voor noodlijdende kerken buiten de classes
is in kas f 30.28.

Aan eenen broeder oefenaar kan geen attest
gegeven worden tot het doen van examen naar
art. 8, omdat hij weinig of niet in deze classes
heeft gearbeid.

Na de pauze wordt het Agendum der aan-
staande voorloopige Synode van 's-Gravenhage
uitvoerig besproken.

Een voorstel van Tholen en Axel, om in
plaats van zes malen vier malen 's jaars te
vergaderen, wordt niet aangenomen.

De behandeling van de voorstellen van Vliss-
ingen wordt verdaagd. Deze kerk wijst er op,
hoe de attestatiën niet alleen een getuigenis
aangaande den wandel maar ook aangaande
de belijdenis dienen te behelzen.

Tot deputaten voor het Studiefonds worden
benoemd Di. Vrolijk, J. H. M. G. Wolf en J.
Hulsebosch, benevens ouderl. Boone en K. Melis.
Naar den staat der zwakke kerken en naar
recht van afvaardiging ter classis zullen onder-
zoeken de afgevaardigden van Vlissingen.

Met belangstelling wordt kennis genomen
van den stand van zaken in een nog niet
ontkomen kerk en deputaten benoemd om den
arbeid der classes aldaar D. V. voor te bereiden.

J. HULSEBOSCH, assessor.

Centrale Pastorale Conferentie.

We hebben den 28en September weer onze
Centrale Pastorale Conferentie gehad te Am-
sterdam. Wat zulk een vergadering is? Een
samenkomst van Ambtsdragers in de gemeente,
benevens onderwijzers, waarop allerlei belang-
rijke vraagstukken, in betrekking tot het leven
der gemeente behandeld worden. Het is echter
geen officiële vergadering waarop besluiten
genomen worden, maar een broederlijke samen-
komst, waarop eenvoudig van gedachten ge-
wisseld wordt over onderwerpen, die door het
bestuur te voren aan de orde zijn gesteld, of
welker bespreking door dozen of gene is ge-
vraagd.

We hadden weer het voorrecht drie onzer
hoogleraren: de Cock, Bavinck en Lindeboom,
welke laatste voorzitter van de vergadering is,
in ons midden te hebben. Deze hooggeachtte
broeders hebben natuurlijk niet weinig bijge-
dragen om de besprekingen aangenaam en
leerlijk te maken.

Nadat de opening op gebruikelijke wijze:
met psalmzang, gebed en het lezen van Gods
Woord had plaats gehad, werd door Dr. Tax-
elaar, van Weesp, het onderwerp behandeld:
»Het verband tusschen Schrift en Belijdenis».

Op vattelijke wijze werd aangevoerd waarom
dat verband bestaat, waarom het gegrond is
en waarom het niet mag worden losgelaten.
Een warme bespreking volgde, waaraan door
vele broeders werd deelgenomen. Nu moet
ge weten dat schier altijd een der broeders
stilzwijgend de taak op zich neemt om het
gevoelen der broeders tegen te spreken en
daartoe alles aanvoert, wat door de tegenstan-
den der leer en Belijdenis in 't midden ge-
bracht wordt, hetgeen dan door andere broe-
ders weerlegd wordt. Dit geschiedt om de
vergadering des te leerrijker en te vruchtbaar-
der te maken.

Nadat al het mogelijke tegen de Belijdenis
was ingebracht en weerlegd, bleek ons hij ver-
nuwning wat een zegen voor de gemeente het
beiz van die erfenis der vaderen is. Zeer
zeker waren allen dankbaar dat de Heere in
den weg zijner voorzienigheid ons door die
schrijver heeft vereenigd en gewapend tegen
de dwalingen uit vroeger en later tijd.

Het tweede onderwerp: »De nederdaling ter
helle» werd ingeleid door Da. Veltman van
Haarlemmermeer O. Z. Misschien weet gij dat
dit een onderwerp is, waarover zeer verschil-
lend wordt gedacht en daarom ook van nete-
lijken aard voor den referent. Z.E.w. besprak:
»De rechte opvatting en het belang ervan
voor de pastoral of de toepassing ervan voor
de gemeente». Prof. Lindeboom gaf ten slotte
een zeer leerrijke beschouwing over de School
en den Haas of den staat der afgescheiden
zielen tusschen den dood en de opstanding
en den toestand, waarin Jezus geweest is in
dien staat, en den staat der heerlijkheid, waar-
toe Hij in de hoogte hemelen, na zijne hemel-
vaart, gekomen is.

Ook hier bleek weer dat er in de Heilige
Schrift nog zooveel waarheden verborgen liggen;
dat de Schrift een goudmijn is, waarvan nog
zoo weinig aderen volkomen ontgonnen zijn.
Zij het behandelde voor allen een prikkel om
bij besef van weinig weten, op dat gebied, tot
den te ernstiger en volhardender onderzoek te
komen.

Het derde onderwerp: »Wat kunnen wij doen
tot steun van minvermogen Chr. Geref. jon-
gelingen tot verkrijging van een gymnasiale
opleiding?» werd ingeleid door Prof. De Cock.

Er was bedoeld hoe Chr. Geref. jongelingen
met goeden aanleg voor de studie, zonder een
bepaalde keuze te moeten doen, met vrijlating
dus of zij, na volbrachte studie aan het gym-
nasium, voor predikant, geneesheer, advocaat,
of letterkundige enz. zouden studeren. Zeer
wenschelijk werd geacht dat de gemeente ver-
rijkt worde met mannen, die op elk terrein,
ook van het maatschappelijk leven, staande op
den basis des geloofs, konden optreden. Men
had eenige jaren vroeger reeds gepoogd een
chr. gymnasium op te richten, dat oor-
deelde men nu niet meer noodig, aangezien er
reeds twee gereformeerde gymnasia zijn. Wel
wenschte men een vereeniging, die jongelin-
gen als genoemd zou trachten te helpen. Het
slot van de bespreking was, dat aan prof. de
Cock werd opgedragen om deze zaak in de

pers ter sprake te brengen en zoo mogelijk
zulk een vereeniging in het leven te roepen.
Ten slotte werd nog een punt uit de Varia
besproken, namelijk no. 4: Over de oprich-
ting van ziekenhuizen, aankweeking van zieken-
verplegers en verpleegsters enz. Met vuur werd
door prof. Lindeboom deze zaak aanbevolen.
Allen waren het er dan ook mee eens dat er
grote behoefte aan zoo iets bestaat. Nu toch
moeten de zieken veel tijds overgeven
worden aan Roomsche ziekenhuizen of aan
de kleurloze gasthuizen, waar men schier nooit
van dood en eeuwigheid hoort, of van den
gezegenen Heiland, die lichaam en ziel gene-
zen kan. Ook kunnen vele kranten in eigen
huis de verpleging niet vinden, die zo noodig
hebben en is men soms genoodzaakt verplegers
of verpleegsters te ontbieden, die niet van de
gereformeerde belijdenis zijn. Om in die be-
hoefte te voorzien werd het wenschelijke van
een inrichting als boven uitgesproken en na-
men onderscheidene broeders op zich ook deze
zaak in de pers te bespreken. Tevens verklaar-
den velen zich bereid om, onder leiding van
prof. Lindeboom, aanvankelijk pogingen in het
werk te stellen tot bereiking van dit schoone
doel. Moge, naast Veldwijk, ook weldra een
gereformeed Bethesda verrijzen. Veldwijk toch
toont wat kleine kracht onder den zegen Gods
vermag.

Nadat nog eenige zake geregeld waren, in
betrekking tot de conferentie voor het volgend-
jaar, zoo de Heere wil, ging de vergadering
hoogst voldaan uiteen, nadat Da. Neyens met
dankzegging had gesloten.

I. CONTANT,
Secretaris.

Buitenland.

Duitschland. Eene Christelijke stu-
denten-conferentie.

Van den 7den tot den 10den Augustus werd
te Niesky bij Görlitz onder voorzitterschap van
den graaf Von Lütichau de tweede studenten-
conferentie tot bevordering (verfieting) van het
Christelijk leven en tot opwekking van Christe-
lijken arbeid onder de studeerende jeugd ge-
houden. Aan deze conferentie namen 64 stu-
denten en candidaten deel, waarvan 59 theo-
logen, 2 juristen, 2 medici en 129 technici,
terwijl de vergaderingen door 42 gasten werden
bijgewoond, waaronder 23 predikanten. Als
men weet dat in Duitschland duizenden stu-
denten te vinden zijn, dan was de deelname
zeer gering, toch begroeten we de conferentie
als een levendekken.

Waarom men zulk een stil en klein plaatsje
als Niesky tot vergaderplaats koos? Voorreest
is Niesky een aantrekkelijk oord door de vele
bosschen die het omgeven. Maar ook vindt
men daar een gemeente van Herrnhutters, van
wier gastvrijheid en medewerking men voor
het slagen der conferentie veel goeds hoopte.
Nu is die verwachting niet beschaamd.

Des morgens kwamen de leden der conferen-
tie samen om een referaat te hooren, des na-
middags hield men een bijbelbespreking, daarna
ging men in den omtrek wandelen. Op Zondag
9 Augustus namen de leden der conferentie
deel aan de openbare godsdienstoefeningen
der gemeente. Na het sluiten der vergaderingen
bleven nog eenige leden te Niesky om onder
leiding van graaf Von Lütichau een driedaags
uitstapje naar het nabijligend Reuzengebergte te
ondernemen. Den 10den Augustus weder te
Niesky teruggekomen sat men gemeenschappelijk
aan den avondmaalsdich aan.

De volgende onderwerpen werden in de re-
feraten behandeld: 1. Het in de jeugd bereik-
bare Christelijke doel; 2. de inrichting van
bijbelbesprekingen door studenten; 3. de zede-
lijke kracht, aan het Christelijk gemeenschaps-
leven gewaarborgd; 4. de Christelijke aankwee-
king van het gezellige leven; 5. het begin der
Godsdienstige beweging aan de Deutsche Uni-
versiteiten voor twee honderd jaren; 6. de zen-
dingstaak van Christelijke studenten.

Zooel in de referaten als in de discussiën
werd uitgesproken, dat men de studenten niet
wilde trekken in allerlei Christelijken arbeid,
maar dat men beoogde hen er op te wijzen,
dat zij geroepen zijn te getuigen in hunne naaste
omgeving en hen te vermanen om de gerech-
teghed in Christus opnieuw aan te grijpen.
Ook streefde men er naar om de jongelieden
te wapenen tegen de eigenaardige gevaren en ver-
zoeken, waaraan men aan de universiteiten
blootstaat.

In den brief, waarin tot deelneming aan de
conferentie uitgenoodigd werd, stond: »de we-
reld en de cirkelgang der alledaagscheid
werkt als een jukoudend adem op onze ijer
en onze geestdrift voor de zaak onzer Heeren
Jezus Christus. Maar wanneer al degenen, die
zijn heerlijk Rijk ter harte gaat, met jeug-
dige vrijmoedigheid elkanter de hand reiken en
wederkerig opwekken door toespraak en ver-
maning, dan zal in veler harten nieuwe liefde
en nieuwen ijver voor zich zelve en voor
anderen geboren worden».

Het zij verre van ons, dat wij uit de hoogte
zouden oordeelen over de goede poging van
graaf Von Lütichau, om de studeerende jon-
gelingschap voor de gevaren te bewaren die haar
van alle zijden omringen. Wie kan het afkeu-
ren, dat jongelieden zich vereenigen tot Schrift-
onderzoek en gebed? Het ware te wenschen
dat allen daartoe kwamen! Maar het komt ons
toch voor, dat de conferentie geen oog gehad
heeft voor het voornaamste gevaar, dat de
Deutsche studeerende jongelingschap dreigt,
namelijk in het onderwijs der hoogleraren. Om
van de andere faculteiten niet te spreken, is
er in de Godgeleerde faculteiten haast niet
een hoogleraar aan te wijzen, die zich prin-
cipieel tegenover de moderne en vermittlungs-
theologie stelt. En nu begrijpt men toch, dat
de schadelijke invloed die er uitgaat van het
onderwijs der hoogleraren, niet genaturaliseerd
wordt door godsdienstige vereenigingen van
studenten.

Een tijd lang hadden we hoop, dat er een
Christelijke Universiteit in Duitschland zou ver-
rijzen. Het optreden van den Gereformeerden
pastor Calaninus van Elberfeld deed dit ver-
wachten. Maar sedert deze leeraar opging in
den »Gereformeerden bond», werd zijn ideaal
het aanstellen van één of meer Gereformeerde
privat-docenten aan een universiteit. Doch
ook daarvan is tot hertoe niets gekomen. Het
zou bovendien de vraag zijn, of de mannen
door den Gereformeerde bond benoemd, wel
de mannen zouden zijn om de banier der on-
vervalsche Gereformeerde religie aan een
universiteit te planten. Een geestverwant van
Dr. Zahn, uit Stuttgart, zou zeker hun man
niet zijn. Dr. Zahn zag zich genoopt om den
Gereformeerden bond te verlaten, omdat deze
vereeniging zich op ongereformeerden lijn be-
weegt.

Doch de Gereformeerden vormen in Duitsch-
land slechts een kleine minderheid; nauwelijks
dragen onderhalf miljoen zielen den naam van
Gereformeerde. Doch waarom slaan de Evan-
gelischen of Lutherischen niet de handen ineen,
tot verkrijging eener Lutherische universiteit.
Tot hertoe had de Evangelische kerk niet de
minste invloed bij de benoeming van hoog-
leraren in de godgeleerdheid. Er is dus alle
reden om te gaan arbeiden, ten einde een
Vrije Evangelische universiteit te verkrijgen.
Doch wij vrezen, dat daarvan voor 's hands
niets komen zal, vooreerst omdat verreweg het
grootste deel der Evangelische leeraars de vermit-
telings-theologie is toegedaan en zich daarom
in den bestaanden toestand vrij wel vinden kan
en ook, omdat men in Duitschland schier alles
verwacht van het initiat